

CUPRINS

Mulțumiri.....	6
Introducere.....	7
1. Epoca Preistorică	11
2. Începuturile Antichității.....	25
3. Antichitatea târzie	51
4. Evul Mediu timpuriu	95
5. Evul Mediu târziu	129
6. Epoca Modernă timpurie	167
7. Epoca revoluțiilor.....	201
8. Epoca Contemporană.....	243
Concluzie	294
Bibliografie selectivă.....	295
Index	296

1

EPOCA PREISTORICĂ

OLDUVAI GORGE

În urmă cu aproape două milioane de ani, în Africa Subsahariană au apărut primii hominizi. Ei au fost clasificați ca *Homo habilis* („omul îndemânat”). De-a lungul mileniilor, aceștia au evoluat în specia modernă, *Homo sapiens* („omul înțelept”), care s-a stabilit în întreaga lume. Cunoștințele despre strămoșii noștri îndepărtați se datorează mai multor descoperiri făcute la Olduvai Gorge, în Tanzania.

La marginea estică a regiunii Serengeti, se află Olduvai Gorge, un defileu abrupt de aproximativ 48 de kilometri lungime. Numele derivă din *Oldupai*, care, în limba poporului Maasai, înseamnă „locul silasului sălbatic” (o plantă cu țepi specifică zonei respective). În Epoca Preistorică, defileul se afla în apropierea unui lac, ceea ce îl făcea un important loc de întâlnire pentru animale și oameni. Fosilele lor au fost bine conservate în urma căderilor de cenușă de la vulcanii din apropiere. În 1911, omul de știință Wilhelm

Kattwinkel (1866-1935) a descoperit depozite de fosile (inclusiv dinții unui *Hipparion*, o specie de cal dispărută) în defileul Olduvai, care, în acea vreme, făcea parte din Africa Orientală Germană. După ce și-a prezentat descoperirile în Berlin, în zonă a fost trimisă o echipă de cercetători, condusă de geologul și paleontologul Hans Reck (1886-1937). La momentul respectiv, teoria evoluției era deja bine înrădăcinată, iar ideea că oamenii au evoluat din primate fusese acceptată de publicul larg. Registrul fosil merit să demonstreze această evoluție era incomplet și încă existau lacune uriașe în identificarea modului și locului în care avusese loc acest proces. Pe atunci, cele mai vechi fosile umanoide care fuseseră descoperite în Asia erau caracteristice speciei *Homo erectus* („omul drept/în picioare“). Abilitatea de a se

VALEA MARELUI RIFT

Riftul Est-African, care se întinde pe aproximativ 6 400 de kilometri lungime, pornește din cel mai sudic punct al Turciei, ajungând până la gura fluviului Zambezi, din Mozambic. A început să se formeze în urmă cu 30 de milioane de ani, când plăcile tectonice ale scoarței terestre s-au deplasat, creând văi de până la 80 km lățime și 309 m adâncime, precum și numeroase lanțuri muntoase și lacuri. În acest mediu divers, mămuțele au evoluat în oamenii de azi, motiv pentru care zona este una dintre cele mai bogate în fosile din lume.

2

ÎNCEPUTURILE ANTICHITĂȚII

SEMILUNA FERTILĂ

.....

În urmă cu aproximativ 12 000 de ani, unele triburi au început să facă tranziția de la organizarea în societăți nomade de vânători-culegători la cea în așezări agricole permanente. Această „revoluție neolitică“ a transformat lumea, ducând la creșterea populațiilor, la apariția unor îndeletniciri noi și la întemeierea primelor sate și orașe.

Semiluna Fertilă este o regiune din Orientul Mijlociu definită de două mari râuri, Tigru și Eufrat, care izvoresc din munții Turciei și ai Iranului, traversând Golful Persic și formând o rezervă importantă de apă dulce. Cel mai fertil teren din regiune era cunoscut sub numele de Mesopotamia, o zonă aflată între cele două râuri, unde, în 9000 î.H., a apărut agricultura. În Semiluna Fertilă creșteau atât cereale sălbatice care au fost apoi

PIRAMIDELE

Piramidele erau construcții funerare unde erau înmormântați faraonii și familiile lor. Au fost inspirate de piramida în trepte construită în jurul anului 2650 î.H., lângă Memphis, pentru faraonul Djoser. Piramidele aveau laturile netede, iar cea mai mare dintre acestea a fost în Giza, fiind construită în cinstea faraonului Keops, care a domnit în secolul al XXVI-lea î.H.; avea aproape 152 de metri înălțime și acoperea o suprafață de cinci hectare. Dacă n-ar fi existat Nilul, piramidele ar fi fost imposibil de construit; materialele de construcție (și hrana pentru mâna de lucru) erau transportate spre șantiere prin canale săpate în fluviu.

Într-o regiune în mare parte secetoasă, Nilul era atât de important încât egiptenii antici l-au numit, pur și simplu, *Itrw*, însemnând „Marele Fluviu“ (numele actual este derivat din numele grecesc *Neilos*). Pe țărmurile sale (în Egiptul de azi), au apărut primele așezări agricole, în jurul anului 5000 î.H., ceea ce a permis cultivarea orzului, grâului, inului, a pomilor fructiferi și a legumelor, precum și creșterea animalelor. De asemenea, o specie de plantă acvatică numită *Cyperus papyrus* creștea în sălbăticie, de-a lungul Nilului. Miezul acesteia era folosit pentru fabricarea papirusului, un material asemănător hârtiei, pe care scriau egiptenii și alte popoare antice. Nilul era important și pentru că ieșea din matcă în fiecare an și inunda împrejurimile. În timpul verii târzii, se revărsa pe terenurile din jur, lăsând în urmă un

ANTICHITATEA TÂRZIE

MUNTELE TEMPLULUI

.....

Ierusalimul este considerat oraș sfânt în trei religii: iudaismul, creștinismul și islamismul. Poate cel mai sacru loc din oraș este Muntele Templului, situl unde a fost ridicat Templul lui Solomon și unde Mahomed s-a ridicat la cer.

Puține locuri au fost revendicate cu mai multă înverșunare decât Ierusalimul, care-și are originea într-un mic cătun întemeiat în jurul anului 3000 î.H. Localizat în regiunea antică a Canaanului, care se extindea în Palestina și Siria, Ierusalimul a fost denumit după una dintre zeitățile cananeene, Shalem. În jurul anului 1000 î.H., Ierusalimul a fost cucerit de David, care a stabilit aici capitala Regatului Israel, al cărui conducător era. Israelii au fost, la început, păstori nomazi din Canaan, care au locuit în Egipt și Mesopotamia înainte să se întoarcă în țara de baștină. Religia lor, iudaismul, era monoteistă, fiind fondată de patriarhul Avraam. Chiar dinainte de cucerirea Ierusalimului de către David, Muntele Templului jucase

TEMPLUL LUI IROD

Irod a transformat complet Muntele Templului. A început prin lărgirea acoperișului, dublându-i suprafața până la aproximativ 14 hectare. Apoi Irod a început refacerea extensivă a clădirii în sine. Pentru a se asigura că ceremoniile religioase nu erau întrerupte, a cerut ca lepezile să fie tăiate la dimensiunea potrivită departe de șantier, așa încât să fie așezate la locul lor în liniște. A instruit 1 000 de preoți în zidărie și tâmplărie, pentru ca aceștia să poată munci în încăperile sfinte ale Templului.

Ierusalimul a rămas sub control grecesc până la revolta macabeilor, care s-au opus intervenției străine și s-au răsculat din 167 până în 160 î.H. Aceștia au restabilit suveranitatea Iudeei, iar Ierusalimul a devenit capitala unui regat independent, condus de Dinastia Hașmoneilor. În 63 î.H., Republica Romană a invadat Iudeea. Conduși de generalul și politicianul